

ומשום זה - יש הכל אשר נעשה על הארץ. יש הכל ויש הכל. יש הכל מבעלי השקר שנאמר בהם הכל המה מעשה תעוועים, שהם תועים במעשה של שקר. ויש הכל שנאמר בו כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם, וזה ההכל של התורה, שהוא חמשה חמשי תורה, מן ב' של בראשית עד ל' של לעיני כל ישראל, וזהו הכל, והרי שש הם עם זה ספר? אלא זה ו' שהוא הקול, שעולה בהכל שהוא ה'. אשרי הוא מי שמחבר אותם כאחד ומוציא אותם מפיו באהבה ויראה של י"ה, ומשום זה יש הכל וכו', אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים.

אמרו לו החברים: רבי רבי אם כן שהם צדיקים, למה מגיע אליהם כמעשה הרשעים? אמר להם: הגלגול גרם להם שביא להם כמעשה הרשעים, כאלו היו רשעים, כן יבאו להם יסורים ודחק, ואלו הם שנשמותיהם מהצד של אדם והכל, שזה חטא במחשבה ומעשה, ומשום זה אמר עליהם הכתוב בשגם, זה הכל, גם - לרבות אדם.

אמרו לו: ידענו שמחשבה היא אדם קדמון, מ"ה שלמעלה, מ"ה שמו, מעשה כ"ח שלו, עשרים ושמונה אותיות של מעשה של בראשית ברא וכו', והכל חכמה, פח מה, אם כן במה היו יכולים לחטא כן? אמר להם: בודאי כל מי שחטא בגופו ששם המעשה, ובנשמתו ששם המחשבה, כאלו חטא באותו שהוא נברא בדמותו. זהו שכתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו וכו'.

ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, שיש להם

נעשה על הארץ, אית הכל ואית הכל, אית הכל ממארי דשקרא דאתמר בהון (ירמיה י טו) הכל המה מעשה תעוועים, דאינון תועים בעובדא דשקרא.

ויש הכל דאתמר ביה, (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם, ודא הכל דאורייתא, דאיהו חמשה חמשי תורה, מן ב' דבראשית עד ל' לעיני כל ישראל, ודא הוא הב"ל, והא שית אינון עם זה ספר, אלא דא ו' דאיהו קול דסליק בהכל דאיהו ה', זפאה איהו מאן דמחבר לון פחדא, ואפיק לון מפומוי ברחימו ודחילו די"ה, ובגין דא (קהלת ח יד) יש הכל וכו', אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים.

אמרו ליה חבריא רבי רבי אי הכי דאינון צדיקיא אמאי מגיע אליהם כמעשה הרשעים, אמר לון גלגולא גרים לון דייתי לון פעובדא דרשיעיא, כאלו הוו רשיעיא הכי ייתי לון יסורין ודחקין, והאי אינון דנשמתינ דלהון מסטרא דאדם והכל, דדא חאב במחשבה ועובדא, ובגין דא אמר עלייהו קרא (קהלת א טו) בשגם זה הכל, גם לרבות אדם. אמרו ליה ידענא דמחשבה איהי אדם קדמאה, מ"ה דלעילא, מ"ה שמו, עובדא כ"ח דיליה, כ"ח אתוון דעובדא דבראשית ברא וכו', וכלא חכמה פח מה, אם כן במאי הוו יכלי למחטי הכא, אמר לון בודאי כל מאן דחב בגופיה דתמן עובדא, ובנשמתייה דתמן מחשבה, כאלו חאב ביהוה דאתברי איהו בדיוקניה, הדא הוא דכתיב (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו וכו'.

ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה

עֲשֵׂר וְשָׁלוֹם וְאֲרִיכוֹת יָמִים  
בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ: מֵאֲחֵר  
שֶׁהֵם רָשָׁעִים, לָמָּה יֵשׁ לָהֶם אֶת  
כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה? אָמַר לָהֶם:  
הַטּוֹבָה הַזֹּאת שֶׁלָּהֶם הִיא הַכֵּל  
וְרַעוּת רִיחַ, שֶׁהַגְּלוּל שֶׁלָּהֶם גָּרַם  
לָהֶם שְׂיָהוּי רָשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָשׂוּ

(זכיות כּמה מהם, וּהַתְּקַצְרוּ בְּקֶצֶר שָׁנִים וְלֹא  
הִשְׁתַּלֵּם לָהֶם) כּמה מִיָּנִי טוֹבוֹת,  
הֵבִיא אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא  
בְּגִלְגּוּל לְהַשְׁלִים לָהֶם שְׂכָרָם  
בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וּמְשֻׁלָּם  
לְשִׁנְאֵיו אֶל פְּנֵיו כּו', וְעָלִיהֶם  
נֶאֱמַר וּבִכֵּן רָאִיתִי רָשָׁעִים קְבוּרִים  
וּבָאוּ כּו'. בִּינְיָתִים הִנֵּה רַבִּי פִּנְחָס  
שִׁירָד מְהִישִׁיבָה הָעֲלִינָה,  
וְנִרְאָה תַּחַת צֵלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן,  
וְאָמַר לוֹ: מַה זֶה הַכֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה  
עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ נַעֲשֶׂה  
הַכֵּל? אֵלָּא כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵד  
יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שִׁישׁ הַכֵּל אֲשֶׁר  
נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, הַהַכֵּל שֶׁל  
תְּפִלוֹת וְהַהַכֵּל שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה  
עַל הָאָרֶץ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא  
שֶׁהִיא שְׂכִינָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַ  
וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלִי, וּמֵהוּ הַהַכֵּל  
שֶׁנַּעֲשֶׂה עָלֶיהָ? אֵלָּא הַפֶּךָ הַכֵּל  
וְתַמְצָא הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַכֵּל,  
וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ, וּבָהּ עוֹלָה הַדְּבוּר,  
הַרוּחַ יוֹצֵאת מֵאֶזֶן שְׁמַאל שֶׁל  
הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַקּוֹל, וְהַקּוֹל  
הוּא הָאֵילָן, שֶׁנִּחְלַק לְכַמָּה קוֹלוֹת  
שֶׁהֵם עֲנָפֵי הָאֵילָן, וְהַפְּרִי שֶׁלוֹ  
הוּא הַדְּבוּר, וּשְׂנֵייהֶם עֵץ פְּרִי, וְהֵם  
גּוֹף וּבְרִית, הָעֵץ זֶה ו', וְהַפְּרִי זֶה  
י', אוֹת הַבְּרִית.

ה' הַתְּחַתּוֹנָה שֶׁרֶשׁ הָאֵילָן, שִׁישׁ  
בוֹ שְׁלֹשָׁה וָיִ"ם פְּנִגְדֵי שְׁלֹשָׁה  
הָעֲנָפִים שֶׁל ש', ה' הָעֲלִינָה  
שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים, וְהֵם שְׁלֹשַׁת  
הַוָּי"ם מִן וָיִסַּע וְיָבֵא וָיִט, זֶהוּ  
עֵץ הַחַיִּים שֶׁעָקַר עֲנָפוֹ, שֶׁקָּצַץ  
בְּנִטְיָעוֹת וְאֶסְתַּלַּק אֵיבָא, וְהַתְּמַר בְּאֵילָנָא

הַצְּדִיקִים, דְּאִית לוֹן עוֹתְרָא וּשְׁלָם וְאֲרִיכוֹ  
דְּיוֹמִין בְּהַאי עֲלָמָא, אָמְרוּ לִיה בְּתַר דְּאִינוּן  
רָשָׁעִים אֲמַאי אִית לוֹן כָּל הַאי יָקָר, אָמַר לוֹן  
הַאי טוֹבָה דְּלֵהוֹן אִיהוּ הַכֵּל וְרַעוּת רִיחַ,  
דְּגִלְגּוּלָא דְּלֵהוֹן גָּרַם לוֹן דְּהוּוּ רָשָׁעִים  
גְּמוּרִים, וְעָבְדוּ (זְכוּן כּמה מִנְיָהוּ, וְאֶתְקַצְרוּ בְּקֶצֶר שָׁנִים  
וְלֹא אִשְׁתַּלֵּם לוֹן), כּמה מִיָּנִי טָבִין, אִיִּיתִי לְהוֹן  
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא לְאִשְׁלָמָא לוֹן  
אֲגִרִיִּיהוּ בְּהַאי עֲלָמָא, הִדָּא הוּא דְּכָתִיב (דְּבָרִים  
י') וּמְשֻׁלָּם לְשִׁנְאֵיו אֶל פְּנֵיו וְכו', וְעָלִיִּיהוּ  
אֲתָמַר (קֵהֶלֶת ח') וּבִכֵּן רָאִיתִי רָשָׁעִים קְבוּרִים  
וּבָאוּ וְכו'. (דף קיא ע"ב) אֲדַהֲכִי הָא רַבִּי פִּנְחָס  
קָא נְחִית מִמְּתִיבְתָא עֲלָאָה, וְאֶתְחַזִּי תַּחַת  
טוֹלָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִיה מַאי הַכֵּל אֲשֶׁר  
נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ אֲתַעְבִּיד הַכֵּל,  
אֵלָּא כּמה דָּאת אָמַר (בְּרַאשִׁית ב') וְאֵד יַעֲלֶה מִן  
הָאָרֶץ, דְּאִית הַכֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, הַכֵּל  
דְּצִלוֹתִין וְהַכֵּל דְּאוּרִיִּיתָא אֲתַעְבִּיד עַל אֲרַעָא  
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׂכִינְתִּיהָ, דְּאֶתְמַר  
בְּהַ (יִשְׁעִיָּה טו א') וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלִי, וּמֵאִי נִיהוּ הַכֵּל  
דְּאֶתְעָבִיד עָלֶיהָ, אֵלָּא הַפּוֹךְ הַכֵּל וְתַשְׁכַּחִיהָ  
הַלֵּב, וּמִנְיָה נָפִיק הַכֵּל וְדָא נֶפֶשׁ וּבִיה סָלִיק  
דְּבוּר, רוּחָא נָפִיק מֵאוּדְנָא שְׁמַאלָא דְּלִבָּא,  
וּמִנְיָה נָפִיק קָלָא, וְקָלָא אִיהוּ אֵילָנָא, דְּאֶתְפִּלַּג  
לְכַמָּה קָלִין דְּאִינוּן עֲנָפִין דְּאֵילָנָא, וְאֵיבָא  
דִּילִיָּה דְּבוּר, וְתַרְוִיִּיהוּ עֵץ פְּרִי, וְאִינוּן גּוֹף  
וּבְרִית, דָּא עֵץ ו', וְדָא פְּרִי י' אוֹת הַבְּרִית.

ה' תַּתְּאָה שְׁרָשָׁא דְּאֵילָנָא, דְּאִית בִּיה תַּלְתַּת  
וָוִי"ן לְקַבֵּל תַּלְתַּת עֲנָפִין דְּש', הַ עֲלָאָה תַּלְתַּת  
עֲנָפִין, וְאִינוּן תַּלְתַּת וָוִי"ן מִן וָיִסַּע וְיָבֵא וָיִט,  
הַאי אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּאֶעְקַר עֲנָפוֹ דְּקָצַץ  
בְּנִטְיָעוֹת וְאֶסְתַּלַּק אֵיבָא, וְהַתְּמַר בְּאֵילָנָא (דְּנִיָּאֵל  
ד' יא) גִּדּוּ אֵילָנָא וְקַצְצוּ עֲנָפוֹהִי וְכו', בְּרַם עָקַר